

udelukker man Forbedringer i Faget. Forbedring er ikke alene, at Varerne blive bedre og mere hensigtsvarende, men ogsaa, at de blive billigere, og jeg troer, at man ved at overgive Forarbejdelsen af disse Gjenstande til Haandværkerne, som ikke kunne erstatte Fabrikerne, vil gaae til den modsatte Yderlighed af den man tidligere er gaaet i Opfattelsen af, hvorledes Regjeringen bør stille sig til Landets Fabrikker. Naar jeg siger, at jeg ikke troer, at Haandværkerne kunne erstatte Fabrikerne, da er det, fordi jeg antager, at Fabrikerne, der besidde de større Redskaber, Valtser og Hammerværk, der behøves til at behandle det haarde Metal, ville kunne levere de fabricerede Varer billigere, end Haandværkerne ere istand til, og fordi jeg antager, at Fabrikerne, der selv kunne slaae det gamle Metal, som de lade opkjøbe, i Plader, maae kunne give mere for Metallet end den Kobbersmed, der skal gaae hen og sælge det til Fabrikken paa Grund af, at han ikke selv kan behandle det. Jeg troer endvidere, at vi maae see hen til, hvilken Grundvold vor Næringslov nu hviler paa; det er Næringsfrihedens, „efter Næringsfrihedens Principer er den meest berettigede Sælger og Fabrikant den, der kan levere den samme Vare billigst“. Vi modtage andre Love, der hvile paa det samme Princip; vi have her modtaget Indkomstskatten, som siger: Vi ville ikke forbyde Eders Omfætning, vi ville sørge for, at I faae Eders Fornødenhedsartikler saa billigt som muligt, og ville tilvende Eder alle de Fordele, som en Stat kan forskaffe sine Borgere, men til Gjengæld derfor fordrer vi, at vi, naar der behøves Penge til Statens Udgifter, da kunne gaae lige til Pungen, hvor de findes, og beskatte Eders Indkomst eller de Fordele, som I have naaet ved de frie og liberale Institutioner; ville vi paalægge Borgerne denne Byrde, saa have disse ogsaa en ganske ubestribelig Ret til at faae deres Varer og Fabricata saa billigt, som det er muligt at levere dem, og det er denne Ret, som Udvalgets Fleertal har treet at vindicere ved sit Forslag og hvorfor det ingenlunde har kunnet gaae ind paa Regjeringens Forslag, at have Kobberspringsretten for de nuværende Værker. Der er sagt til de Herrer Landmænd,

at det kunde være rigtigt for dem, at bringe et Offer ved denne Leilighed og at modtage Loven, som den var, for paa denne Maade at vise Kjøbstæderne en Imøbekommen, for at kunne staae mere paa deres egen Ret ligeoverfor Kjøbstæderne, naar der i andre Tilfælde blev Spørgsmaal om denne. Denne Opfordring indeholder tildeels en Anerkjendelse af, hvad jeg har udtalt, nemlig den, at det skal være et Offer fra Landmandens Side, og at Landmanden vil være bedre tjent med den nuværende Tingenes Tilstand, end om Kobberspringsretten opgives. Forinden nu Landmanden gaaer ind paa at bringe et saadant Offer, vil det være rigtigt at undersøge, om virkelig Kjøbstæderne ville modtage det som et saadant og anerkjende, at det er et Offer, som Landmanden har bragt, men dette stiller sig høist tvivlsomt, thi for Kjøbstæderne vil, hvis den af os foreslaaede Ordning af Forholdene ikke bliver vedtaget, Kobbervarerne sandsynligviis blive dyrere, og da Kjøbstæderne ligesaa godt bruge Kobbervarer som Landbefolkningen, vil det være en underlig Maade at forbinde sig Kjøbstæderne paa, ved at forbyde de Varer, de bruge. Vel bruge Landmændene flere Kobbervarer end Kjøbstæderne, og det er jo allerede af forfjellige Landmænd fremhævet ved Sagens første Behandling, hvilken Fordeel den nuværende Tingenes Tilstand medfører for dem; de faae nemlig deres Varer billigere, de faae Mere for deres gamle Metal, de staae i Creditforhold til disse Folk, saa de kunne kjøbe imod smaa Afbetalinger, Varerne blive bragte dem i deres Hjem og Betalingen bliver afhentet der, men ikke desmindre ere billige Kobbervarer ogsaa et Gode for Kjøbstæderne. Nu er Spørgsmaalet: skal Landbefolkningen og skal Kjøbstabefolkningen opgive de Fordele, de have deraf, alene til Fordeel for Kobbersmedene; thi jeg indseer ikke, at Andre end alene denne Corporation kunne have Fordeel deraf. Jeg troer, at hvor det Heles Vel staaer over for en enkelt Classes Vel, der maa denne Classes vige. Det er et Princip, der gaaer igjennem hele vor Lovgivning og som ligger til Grund for Expropriationsloven, thi om en Mand eier et Grundstykke, som han skatter nok saa høit, bliver det dog taget fra ham imod en Erstatning, som det